

3. Ulrichsen, K.C. (2021). Mohammed bin Salman's Regional Rebranding Campaign. *Arab Center Washington D.C. Policy Analysis*. December 16. URL: <https://arabcenterdc.org/resource/mohammed-bin-salmans-regional-rebranding-campaign/>
4. Kaban, M. (2018). Why Saudi Arabia's Foreign Policy is Failing? *Al-Jazeera*. November 21. URL: <https://www.aljazeera.com/opinions/2018/11/21/why-saudi-arabias-foreign-policy-is-failing>
5. Jabbour, J. (2022). After Parting Ways: The Coming Frosty Entente in Saudi-Turkish Relations. *Arab Center Washington D.C. Policy Analysis*. February 2. URL: <https://arabcenterdc.org/resource/after-parting-ways-the-coming-frosty-entente-in-saudi-turkish-relations/>
6. Altunışık, M.B. (2021). The New Wave of Normalization in Turkey's Middle East Foreign Policy. *The Middle East Institute*. URL: <https://www.mei.edu/publications/new-wave-normalization-turkeys-middle-east-foreign-policy>
7. Chtatou, M. (2022). Abraham Accords: Romancing a New Middle East. *Eurasia Review*. February 20. URL: <https://www.eurasiareview.com/26012022-abraham-accords-romancing-a-new-middle-east-analysis/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-270-1-11>

УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА В ГРЮНВАЛЬДСЬКІЙ БИТВІ

Левдер А. І.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри історії*

*Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

Після укладання Кревської унії, за якою Великий князь литовський проголошувався польським королем, проти нього виступили удільні князі – восени 1386 року першим підняв зброю полоцький князь Андрій Ольгердович, який діяв у союзі з смоленським князем і Лівонським орденом, а в 1388 році проти Ягайла (короля Владислава II) виступив його двоюрідний брат Вітовт Кейстутович, який уклав військовий союз із Тевтонським орденом, за умовами якого у його володіння

передавалась Жемайтія, земля на північному заході Литовського князівства.

Боротьба Ягайла і Вітовта закінчилася 4 серпня 1392 року підписанням Островської угоди, згідно з якою Ягайло призначив Вітовта довічним правителем Великого Литовського князівства, а той у свою чергу визнав себе васалом польського короля. Прагнучи повернути колишні володіння, в 1409 році вони підтримали повстання проти хрестоносців у Жемайтії, що привело до Великої війни – 6 серпня за наказом великого магістра Тевтонського ордена Ульріха фон Юнгінгена лицарі зайняли ряд литовських і польських прикордонних укріплень.

У відповідь Ягайло почав збирати військо і на його боці виступили Вітовт з братами, мазовецькі і руські князі, господар Молдавії Олександр Добрий, син Тохтамиша, хана Золотої орди, Джелалад-Дін, чеські найманці на чолі з Яном Жижкою. Тевтонський орден підтримали король Угорщини і Хорватії Сигизмунд I Люксембург, померанські князі, а також лицарі з Чехії, Моравії, Сілезії, Швейцарії та Лівонії.

26 червня 1410 року 11-тисячне польське військо під командуванням короля Владислава II Ягайла виступило з Вольборжа і 14 липня з'єдналось із 25-тисячним литовсько-русько-молдавсько-татарським військом Вітовта поблизу Марієнбурга (нині – Мальборк, Польща), де їх вже чекала 27-тисячна армія тевтонців і їх союзників. Битва на рівнині між селами Грюнефельде (нині – Грюнвальд), Танненберг (нині – Стембарк) і Людвігсдорф (нині – Лодвигове) розпочалася 15 липня 1410 року із артилерійського обстрілу тевтонцями, у відповідь на що Вітовт, не дочекавшись команди від Ягайла, послав в атаку татарську кінноту, а слідом за нею важку кінноту литовських лицарів.

Не зумівши здолати перший ряд оборони хрестоносців, литовці почали відступати, переслідувані кіннотою супротивника. Неправильно оцінивши ситуацію, вона попала в засідку, де була знищена, після чого Ягайло повів у наступ другу лінію своєї армії. Виставлена проти неї тевтонська кіннота зуміла її зупинити, але виявилась безсилою проти останнього, третього резерву польсько-литовських військ, який зім'яв лівий фланг тевтонців. В цьому наступі відзначились руські воїни які зуміли вистояти основний удар тевтонців. Після загибелі Ульріха фон Юнгінгена війська хрестоносців почали хаотично залишати поле бою і їх переслідування тривало до пізньої ночі.

Перемога союзницьких військ у Грюнвальдській битві підірвала військову могутність Тевтонського ордену, який втратив третину армії, включаючи трьох вищих командирів, і зупинила експансію його лицарів на схід. 1 лютого 1411 року було підписано Торунський мир, за яким орден повертав Литві Жемайтію та Добжинську землю Польщі, а також сплачував контрибуцію.

Для нас постає питання, яка була чисельність руських воїнів і звідки вони походили?

Польське військо прийшло на битву в складі 50 хоругв: із них Ян Длугош називає 7, які виставили українські землі, що входили до складу Польського королівства. Ось вони: Львівська, Галицька, Перемиська, Холмська і 3 Подільські [4]. Очевидно, що переважно бойовий склад цих хоругв утворювали українці. Хіба що у Львівській хоругви ситуація могла бути дещо іншою. Український історик Денис Зубрицький, відомий дослідник Львова, наводить такі відомості про населення міста на початку XV ст., а точніше 1407 року: «Найбільше було німців, значна кількість русинів, декілька татар і поляків»[5].

Львівська хоругва мала на своєму знамені зображення на голубому полі лева із короною, який піднімається на скелю. Значну кількість хоругв із Поділля аж три, сам Длугош пояснює це великою заселеністю краю. На той час Поділля охоплювало чималі території, а тому і основну бойову масу становили місцеві мешканці. Всі три подільські хоругви мали на своєму гербі зображення сонячного лика на червленому полі. Галицька хоругва мала на своєму гербі зображення чорної галки із короною на білому полі. Єдиний, відомий нам на ім'я український рицар, – Іван Сушик – власне й належав до цієї хоругви. Перемиська хоругва мала на своєму гербі жовтого двоголового орла, який дивиться своїми обома головами в різні напрямки; орел був розміщений на лазуровому (синьому) полі. Холмська хоругва мала на своєму гербі зображення білого ведмеда, який стоїть між двома деревами на червленому полі [3]. Чомусь Ян Длугош не називає ще Жидачівську і Теребовельську хоругви. Можливо, літописець просто «забув» про них згадати: це можна пояснити тим, що сам Длугош не був свідком Грюнвальдської битви і свою «Історію Польщі» почав писати через кілька десятків років після війни із Тевтонським орденом.

Із 40 литовських хоругв Длугош поіменно називає 21: Віленську, Троцьку, Гродненську, Ковенську, Лідську, Полоцьку, Вітебську, Новгородську, Волковийську, Медницьку, Брестську, Пінську, Київську, Стародубську, Дорогичинську, Мельницьку, Кременецьку, Смоленську, хоругву князя Симеона Лінгвена Мстиславської хоругву якогось Георгія. Із них, відповідно, Київська, Кременецька, Стародубська і Дорогичинська безпосередньо були українськими. Решта 19 хоругв не названі. При такому національному складі доцільно називати воїнів Вітовта не литовцями, а радше «литвинами», тобто громадянами Литви [3].

Відомо, що господар Молдови Олександр Добрий, а до молдовських володінь входила і Північна Буковина, надіслав загін воїнів на підтримку своєму сюзерену, королю Владиславу. У тому загоні могло бути чимало руських бояр і витязів. Так у Молдові називали представників рицарського стану [1]. Загони татар із Золотої Орди билися під командою Джелалел Діна, сина хана Тохтамиша. Його Вітовт, у подяку за допомогу, пізніше підтримав у його спробах відновити лідерство в

Золотій Орді. Кількість татар при Грюнвальді нині налічується в 5 тисяч воїнів, правда трапляються числа від 300 до 40 тисяч [2].

Щонайменше 17 хоругв були набрані з українських етнічних земель. Так, у польському війську було 7 «земських» хоругв з Галичини та Поділля – Львівська, Перемиська, Холмська, три Подільські та Галицька. Щедві «приватні» хоругви привели українські магнати – Спитко з Ярослав та Мартин зі Славська. У війську Великого князівства Литовського були контингенти з Наддніпрянщини, Сіверщини, Волині та Підляшшя. Загалом – 8 хоругв: Київська, Пінська, Дорогичинська, Мельницька, Берестейська, Кременецька та Стародубська хоругви, а також – хоругва Новгород-сіверського князя Сигізмунда Корибутовича [1].

Предки українців, імовірно, також склали єдину «молдавську» хоругву, що взяли участь у битві. Господар Молдавії володів «Шипинською землею», сучасна Буковина, на правах васала польського короля. Та мав в обмін на збирання доходів з цієї землі надавати Польщі військову допомогу. Надіслана Молдавією хоругва, скоріше за все, була сформована саме на Буковині. Принаймні є дані, що командував підрозділом «руський» боярин Хотько Цецинський. Під його керівництвом, ймовірно, воювала місцева українська шляхта, що мала давні зв'язки з галичанами та подоляками. Як бачимо, етнічні українці, за мінімальною оцінкою, склали 15–20 % союзної армії, що розгромила Тевтонський Орден. Наші предки були другою за чисельністю етнічною групою у війську Владислава II та Вітовта, після поляків.

Література:

1. Відейко М. Ю. Грюнвальд: хоругви зі Сходу. Київ, 2010. 10 с.
2. Длугош Я. Грюнвальдська битва. Москва, 1962. 180 с.
3. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації. Київ, 2000. 360 с.
4. Крип'якевич І. П. Історія українського війська (Від княжих часів до XX ст.) 4 вид. Львів, 1992. 142 с.
5. Яровий В.І. Історія західних та південних слов'ян у XX ст. Курс лекцій. Київ : Либідь, 1996. 416 с.